

Література:

1. Галуцько В.В., Тополя Р.В., Єщук О.М., Саунін Р.Д. А 313 Адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів : монографія / [Галуцько В.В., Тополя Р.В., Єщук О.М., Саунін Р.Д.]. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 180 с.

2. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду у спорах, що виникають у сфері містобудування та архітектурної діяльності. URL.: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KAS_mis_tobuduv_2.pdf

3. Бочкарьов Д.О. Особливості проведення судово-економічних експертиз визнання доходу за оцінкою результату операції з надання послуг. *Актуальні питання та перспективи розвитку судової експертизи та криміналістики* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 3 вересня 2021 року) / відп. ред. А. І. Черемнова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 33-39

4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5). URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-175>

ЩОДО ПОНЯТТЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ГАЛУЗІ ФІНАНСІВ

Рекуненко Тетяна Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник відділу забезпечення якості освіти,

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

Нині в державі спостерігаються негативні процеси й тенденції, що впливають на фінансову сферу, завдають шкоди суспільним відносинам і, відповідно, порушують функціонування всього державного механізму. Насамперед ідеться про правопорушення у галузі фінансів. Попри значний науковий доробок, ця проблематика залишається актуальною, що свідчить про складність і багатовимірність відповідних процесів. Додатковим ускладнювальним чинником є те, що поняття «правопорушення в галузі фінансів» не має законодавчого чи

нормативно-правового закріплення, на відміну від терміна «адміністративне правопорушення», яке визначається як протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, що посягає на громадський порядок, власність, права та свободи громадян або встановлений порядок управління та тягне адміністративну відповідальність. Окрім цього, у науковій літературі досі не сформовано загальноприйнятої класифікації таких правопорушень, що ускладнює розроблення комплексних заходів запобігання деліктним проявам у фінансовій галузі.

О. Ф. Скакун визначає правопорушення як суспільно небезпечне або шкідливе протиправне винне діяння деліктоздатної особи, за яке встановлено юридичну відповідальність [1]. О. В. Мінченко підкреслює, що правопорушення – це винне, протиправне, суспільно небезпечне та суспільно шкідливе діяння деліктоздатного суб'єкта, що зумовлює юридичну відповідальність [2, с. 225]. На думку А. Й. Іванського, правопорушенням є протиправне винне діяння фізичної або юридичної особи, яке посягає на охоронювані законом інтереси особи, держави чи суспільства та тягне юридичну відповідальність [3, с. 133]. Водночас К. Г. Волинка розглядає правопорушення як суспільно шкідливе діяння дієздатного суб'єкта, що суперечить правовим нормам і завдає шкоди як окремим особам, так і суспільству загалом, будучи протилежністю правомірної поведінки [4, с. 178].

Аналіз наведених визначень свідчить, що між ними немає змістових суперечностей: усі автори вважають правопорушення винним, протиправним діянням (дією або бездіяльністю), що має свідомовольовий характер, здійснюється деліктоздатною особою та є суспільно небезпечним чи шкідливим [5, с. 72–73].

У теорії адміністративного права існують різні підходи до тлумачення правопорушень у фінансовій сфері. У науковій літературі використовуються такі поняття, як «правопорушення в галузі фінансів» (В. О. Іванцов), «правопорушення у сфері фінансів» (Т. А. Кобзєва), «правопорушення у сфері публічних фінансів» (О. Д. Головенко), «правопорушення у фінансово-економічній сфері» (І. І. Комарницька), «правопорушення у фінансовій сфері» (К. С. Радзівіл, О. С. Заяць) [6, с. 144]. Ю. В. Оніщик пропонує трактувати фінансове правопорушення як у вузькому, так і в широкому значенні. У вузькому – як суспільно шкідливе, протиправне, недбале діяння, що порушує встановлений правовими нормами порядок формування, розподілу та використання публічних коштів і тягне матеріальну відповідальність; у широкому – як протиправне, суспільно шкідливе діяння, що порушує регламентовані законом фінансові процедури та тягне фінансову, адміністративну або кримінальну відповідальність [7].

Класифікація фінансових правопорушень ґрунтується на специфіці фінансових правовідносин, які виступають об'єктом посягання [5, с. 84; 22, с. 23]. З огляду на це, О. С. Заяць і Д. М. Кобелька визначають правопорушення у фінансовій сфері як суспільно шкідливе, винне,

протиправне діяння деліктоздатного суб'єкта, спрямоване на порушення фінансового законодавства, що регулює централізовані та децентралізовані фонди [8, с. 197; 9, с. 25–26]. І. І. Комарницька розуміє під правопорушенням у фінансово-економічній сфері суспільно небезпечне винне діяння, що посягає на процеси створення, розподілу, перерозподілу фінансових ресурсів і активів держави задля забезпечення її фінансово-економічних функцій [10, с. 70].

Узагальнюючи наукові підходи та виходячи з положень адміністративного права, пропонуємо визначити правопорушення в галузі фінансів як протиправне, винне діяння (дію або бездіяльність), що посягає на суспільні відносини, які виникають між державою, фізичними та юридичними особами в процесі здійснення фінансово-економічної, фінансово-кредитної та іншої пов'язаної з фінансами діяльності, за яке передбачено настання адміністративної відповідальності.

Література:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Видання 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
2. Теорія держави та права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с
3. Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність в сучасній Україні: теоретичне дослідження: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2009. 478 с.
4. Волинка К. Г. Теорія держави і права: навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 240 с.
5. Коваленко О. В. Адміністративно-правові засади відповідальності за правопорушення у підприємницькій діяльності: дис. ... докт. філософ.: 081 – Право. Суми. 2023. 231 с.
6. Піпко Ю. М. Поняття фінансового правопорушення: проблематика наукового підходу. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 142–148.
7. Оніщик Ю. В. Проблеми визначення поняття «фінансове правопорушення»: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінансове право*. 2015. № 2 (32). С. 8–11.
8. Кобелька Д. М. До проблеми визначення поняття правопорушень у фінансовій сфері. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2014. Вип. 11(1). С. 195–197.
9. Заяць О. С. Адміністративно-правові засади протидії правопорушенням у фінансовій сфері: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Львів. 2017. 212 с.
10. Комарницька І. І. Профілактика правопорушень у фінансово-економічній сфері засобами адміністративного права: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Львів. 2021. 497 с.